

# PRAVILNIK

## O KVALITETU I KONTROLI KVALITETA TEČNIH GORIVA NAFTNOG PORIJEKLA

("Sl. list CG", br. 1/2016)

### Predmet

#### Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se kvalitet i način kontrole kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla i zahtjevi koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za ocjenjivanje usaglašenosti kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla (u daljem tekstu: ovlašćeno tijelo).

### Tečna goriva naftnog porijekla

#### Član 2

Tečna goriva naftnog porijekla, u smislu ovog pravilnika, su naftni derivati (motorni benzini i gasna ulja) i tečni naftni gas.

### Primjena

#### Član 3

Odredbe ovog pravilnika primjenjuju se na tečna goriva naftnog porijekla koja se koriste u motorima sa unutrašnjim sagorijevanjem kao i tečna goriva namijenjena za proizvodnju toplotne energije, koja se isporučuju na tržište Crne Gore.

### Zahtjevi u pogledu kvaliteta

#### Član 4

Tečna goriva naftnog porijekla koja se isporučuju na tržište Crne Gore moraju da budu odgovarajućeg kvaliteta, odnosno da ispunjavaju zahtjeve u pogledu kvaliteta propisane ovim pravilnikom.

Tečna goriva naftnog porijekla ispunjavaju zahtjeve u pogledu kvaliteta iz stava 1 ovog člana, ako su usaglašena sa standardima iz čl. 5, 6 i 7 ovog pravilnika i u skladu sa Prilogom 1 i 2 koji su sastavni dio ovog pravilnika.

Kvalitet tečnih goriva naftnog porijekla dokazuje se sertifikatom o kvalitetu koji prati svaku pošiljku koja se na teritoriji Crne Gore stavlja u slobodan promet, izdatim od ovlašćenog tijela iz člana 9 ovog pravilnika ili pravnog lica iz druge države koje je akreditovano po standardu EN 17020.

Pošiljka, u smislu stava 3 ovog člana, je određena količina tečnog goriva naftnog porijekla koja se dostavlja brodom, autocistijernom i vagon-cistijernom od uvoznika i/ili distributera do benzinske stanice i/ili skladišta za gorivo.

### Motorni benzin

#### Član 5

Motorni benzini, u smislu ovog pravilnika, su tečna goriva naftnog porijekla tarifnih oznaka CN 2710 12 45 i CN 2710 12 49, koji se prodaju pod komercijalnim nazivima Eurosuper 95, Eurosuper 98 i Eurosuper 100.

Motorni benzini iz stava 1 ovog člana, moraju da ispunjavaju zahtjeve u pogledu kvaliteta predviđene važećim standardom MEST EN 228.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, istraživački oktanski broj - RON za Eurosuper 98 mora da iznosi najmanje 98, a za Eurosuper 100 mora da iznosi najmanje 100.

### Gasna ulja

#### Član 6

Gasna ulja, u smislu ovog pravilnika, su tečna goriva naftnog porijekla tarifnih oznaka od CN 2710 19 43 do CN 2710 19 47, koja se prodaju pod komercijalnim nazivom Eurodizel,

Dizel gorivo D 0,1. i ulje za loženje ekstra lako EL.

Eurodizel mora da ispunjava zahtjeve u pogledu kvaliteta utvrđene važećim standardom MEST EN 590.

Dizel gorivo D 0,1 mora da ispunjava zahtjeve u pogledu kvaliteta utvrđene u Prilogu 1 ovog pravilnika.  
Ulje za loženje ekstra lako EL mora da ispunjava zahtjeve u pogledu kvaliteta utvrđene u Prilogu 2 ovog pravilnika.

## **Tečni naftni gas (TNG)**

### **Član 7**

Tečni naftni gas (TNG), u smislu ovog pravilnika, su tečna goriva naftnog porijekla tarifnih oznaka CN 2711 12 i CN 2711 13.

Tečni naftni gas (TNG) mora da ispunjava zahtjeve u pogledu kvaliteta utvrđene važećim standardom MEST EN 589.

## **Kontrola kvaliteta tečnog goriva naftnog porijekla**

### **Član 8**

Kontrola kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla vrši se provjerom sertifikata o kvalitetu iz člana 4 stav 3 ovog pravilnika i ocjenjivanjem usaglašenosti kvaliteta.

Provjera sertifikata o kvalitetu iz stava 1 ovog člana vrši se za svaku pojedinačnu pošiljku tečnog goriva naftnog porijekla iz čl. 5, 6 i 7 ovog pravilnika koja se u Crnoj Gori stavljaju u slobodan promet.

Ocjenjivanje usaglašenosti kvaliteta iz stava 1 ovog člana, obuhvata uzorkovanje, laboratorijsko ispitivanje i izdavanje sertifikata o kontroli kvaliteta.

Ocjenjivanje usaglašenosti kvaliteta vrši se za svaku benzinsku stanicu koja u Crnoj Gori vrši prodaju tečnih goriva naftnog porijekla, u skladu sa dinamikom koju utvrđuje nadležni inspekcijski organ.

## **Zahtjevi za ovlašćeno tijelo**

### **Član 9**

Ocjenjivanje usaglašenosti kvaliteta tečnog goriva naftnog porijekla iz člana 8 ovog pravilnika može da vrši ovlašćeno tijelo koje ima sertifikat o akreditaciji po standardu MEST EN 17020 (Kontrolno tijelo - tipa A), za oblast kontrole tečnih goriva naftnog porijekla i ocjenjivanje usaglašenosti kvaliteta.

Ovlašćeno tijelo u proceduri ocjenjivanja usaglašenosti kvaliteta mora da koristi rezultate laboratorijskog ispitivanja iz člana 11 stav 2 ovog pravilnika koje je izdala laboratorija za ispitivanje akreditovana po standardu MEST EN 17025.

## **Uzorkovanje**

### **Član 10**

Uzorkovanje tečnog goriva naftnog porijekla vrši se primjenom sljedećih standarda:

- iz rezervoara benzinskih stanica, skladišta, autocistijerni i vagon-cisterni po standardu MEST EN ISO 3170 i MEST EN ISO 3171,

- iz benzinskih stanica (sa točionog aparata), po standardu MEST EN 14275,

- iz benzinskih stanica i iz rezervoara za skladištenje tečnog naftnog gasa (TNG), po standardu MEST ISO 4257.

Uzorkovanje tečnog goriva naftnog porijekla, po nalogu nadležnog inspekcijskog organa, vrši se u skladu sa zakonom koji uređuje inspekcijски nadzor.

## **Laboratorijsko ispitivanje**

### **Član 11**

Laboratorijsko ispitivanje tečnih goriva naftnog porijekla vrši se primjenom metoda ispitivanja propisanih standardima MEST EN 228, MEST EN 590, MEST EN 589 i/ili metodama iz Priloga 3, Priloga 4 i Priloga 5 koji su sastavni dio ovog pravilnika.

Rezultat laboratorijskog ispitivanja (izvještaj o ispitivanju) predstavlja osnov za ocjenu ovlašćenog tijela o usaglašenosti kvaliteta tečnog goriva naftnog porijekla i izdavanje sertifikata o kontroli kvaliteta.

## **Sertifikat o kontroli kvaliteta**

### **Član 12**

Sertifikat o kontroli kvaliteta je stručno mišljenje ovlaštenog tijela na osnovu uzorkovanja i rezultata laboratorijskog ispitivanja (izvještaj o ispitivanju) iz člana 11 stav 2 ovog pravilnika o tome da su ispitani zahtjevi kvaliteta tečnog goriva za koje se izdaje sertifikat kvalitetom usaglašeni sa zahtjevima ovog pravilnika. Sertifikat o kontroli kvaliteta izdaje se na obrascu koji je dat u Prilogu 6 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

## Obavještanje

### Član 13

Ovlašćeno tijelo dostavlja nadležnom inspeksijskom organu sertifikat o kontroli kvaliteta odmah nakon donošenja ocjene o usaglašenosti kvaliteta, a najkasnije prvog radnog dana nakon donošenja ocjene o usaglašenosti kvaliteta.

## Prestanak važenja

### Član 14

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla ("Službeni list CG", broj 26/15).

## Stupanje na snagu

### Član 15

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

## PRILOG 1

### Zahtjevi u pogledu kvaliteta dizel goriva D 0,1

Karakteristika	Jedinica	Granične vrijednosti
Gustina na 15°C	kg/m <sup>3</sup>	820-860
Kinematska viskoznost na 20 °C	mm <sup>2</sup> /s	2.00 - 6.00
Tačka paljenja	°C	min. 55
Destilacija (v/v) • 95% predestilisanog	°C	max. 375
*Tačka filtrabilnosti (CFPP)	°C	ljetno 5*
		zima -15*
		prelazni period -10*
Sadržaj pepela	% (m/m)	max. 0,01
Sadržaj vode	mg/kg	max. 500
** Sadržaj sumpora	mg/kg	max. 1000**
Cetanski indeks	-	min. 45
Ugljenični ostatak (na 10% ostatka destilacije)	%(m/m)	max. 0,30
Ukupne nečistoće	mg/kg	max. 24
Mazivost, korigovani prečnik oštećenja usljed habanja (wsd 1,4) na 60 °C	pm	max. 460
*Sezonske klase za tačku filtrabilnosti (CFPP) u zavisnosti od klimatskih uslova utvrđene su Nacionalnim aneksom NA.3 standarda MEST EN 590.		
**Sadržaj sumpora utvrđenje Uredbom o graničnim vrijednostima sadržaja zagađujućih materija u tečnim gorivima naftnog porijekla ("Službeni list CG", broj 39/10)		
Napomena: Rezultati pojedinačnih mjerenja tumače se na osnovu zahtjeva opisanih u važećem izdanju standarda MEST EN ISO 4259		

**PRILOG 2**  
**Zahtjevi u pogledu kvaliteta ulja za loženje ekstra lakog EL**

Karakteristika	Jedinica	Granične vrijednost
Gustina na 15°C	kg/m <sup>3</sup>	max. 860
Kinematska viskoznost na 20 °C	mm <sup>2</sup> /s 1	2.50-6.00
Kinematska viskoznost na drugoj temperaturi	mm <sup>2</sup> /s	Upisuje se
Tačka paljenja	°C	' min. 55
Destilacija (v/v) • 90% predestilisanog	°C	max. 370
Sadržaj pepela	% (m/m)	max. 0,01
Sadržaj vode	mg/kg	max. 500
Sadržaj sumpora	mg/kg	max. 1000
*Tačka tečenja		max -9 / 0 *
**Sadržaj indikatora (Solvent Yellow 124)	mg/l	min. 6**
Ugljenični ostatak (na 10% ostatka destilacije)	%(m/m)	max 0,30
Donja toplotna vrijednost, <sup>1</sup>	MJ/kg	min 42,00
***Boja		***crvena
<p>*Zimski period max -9 °C (1. septembar -31. mart) / ljetnji period max 0°C (01. april -31 .avgust)  **Solvent yellow 124 sa hemijskom oznakom N-etil-N-S2 (I-izobutoksietoksi) etil azobenzen-4-amin u količini od min 6,0 mg/l (markimi indikator) što odgovara 7,043mg indikatora na lkg ulja za loženje, a što se postiže dodavanjem sredstava za označavanje SUDAN M Redmarker 467, SUDAN M Redmarker 465, SUDAN M Redmarker 385.  ***Količina boje treba garantovati da će pri dnevnoj svjetlosti u sloju ulja za loženje od 2cm biti moguće prostim okom uočiti crvenu boju.</p>		
<p>Napomena: Rezultati pojedinačnih mjerenja tumače se na osnovu zahtjeva opisanih u važećem izdanju standarda MEST EN ISO 4259</p>		

**PRILOG 3**  
**Metode ispitivanja benzina**

Karakteristika	Metoda
Gustina na 15°C	MEST EN ISO 3675
Istraživački oktanski broj	EN ISO 5164 ASTM D2699
Motorni oktanski broj	EN ISO 5163 ASTM D2700
Destilacija	MEST EN ISO 3405
Korozija bakarne trake	MEST ISO 2160
Količina ugljovodonika - olefini - aromati	MEST EN 15553
	MEST EN 238

Količina benzena	MESTEN 12177
Količina kiseonika Količina oksigenata	MESTEN 13132
Količina ukupnog sumpora do IOmg/kg	MEST EN ISO 20884 MEST EN ISO 20846

#### **PRILOG 4**

#### **Metode ispitivanja dizel goriva**

Karakteristika	Metoda
Gustina na 15°C	MEST EN ISO 3675
Destilacija	MEST EN ISO 3405
Kinematska viskoznost	MEST ISO 3104 ASTM D445
Tačka paljenja	MEST EN ISO 2719
Tačka filtrabilnosti (CFPP)	MEST EN 116
Tačka tečenja	MEST ISO 3016 ASTM D 97
Sadržaj vode	MEST EN ISO 12937
Sadržaj pepela	MEST EN ISO 6245 ASTM D 482
Korozija bakarne trake	MEST ISO 2160
Sadržaj policikličnih aromatskih ugljovodonika	MEST EN 12916
Sadržaj metil estra masnih kiselina (FAME)	EN 14078
Cetanski Indeks	MEST EN ISO 4264
Cetanski broj	MESTEN ISO5165 ASTM D 613
Ukupne nečistiće	MEST EN 12662
Ugljenični ostatak (na 10% ostatka destilacije)	MESTEN ISO 10370 ASTM D 189
Sadržaj Sumpora	MEST EN ISO 20884 MEST EN ISO 20846 MEST EN ISO 20847 MEST EN ISO 8754
Sadržaj indikatora (Solvent Yellow 124)	B.H8.065
Donja toplotna vrijednost,	ASTM D4868 (Računski prema formuli iz Napomene 1)
Izgled i Boja	Vizuelno DIN 51426 ASTM D 1500

#### **PRILOG 5**

#### **Metode ispitivanja TNG**

Karakteristika	Metoda
----------------	--------

Gustina	MEST EN ISO 3993
MON	MEST EN 589, Prilog D
Ukupni sadržaj diena, uključujući 1,3 butadien	MEST EN 27941
Sumpor	EN 24260 ASTM D 3246 ASTM D 6667
Korozija bakarne trake	MEST EN ISO 6251
Ostatak poslije isparenja	MEST EN ISO 13757
Napon para	MEST EN ISO 4256 MEST EN ISO 8973 MEST EN 589, Prilog C
Sadržaj vode	MEST EN 589, Tačka 6.2.
Miris	MEST EN 589, Tačka 6.3., Prilog A

## PRILOG 6 Obrazac sertifikata o kontroli kvaliteta

1. Broj: \_\_\_\_\_
2. Matični / identifikacioni broj isporučioaca \_\_\_\_\_  
Naziv isporučioaca/ Benzinska stanica: \_\_\_\_\_  
Ulica i broj \_\_\_\_\_ Grad \_\_\_\_\_  
Telefon \_\_\_\_\_ E-mail \_\_\_\_\_  
Ime i prezime odgovornog lica \_\_\_\_\_
3. Naziv proizvoda: \_\_\_\_\_  
Količina pošiljke: \_\_\_\_\_  
Broj otpremnice i datum i/ili broj carinske deklaracije i datum \_\_\_\_\_
4. Država proizvodnje tečnog goriva \_\_\_\_\_
5. Broj i datum Zapisnika o uzorkovanju \_\_\_\_\_
6. Tečno gorivo naftnog porijekla ispitano je u akreditovanoj laboratoriji \_\_\_\_\_  
Broj i datum izvještaja o ispitivanju \_\_\_\_\_
7. Sa potpunom odgovornošću izjavljujem da su ispitane vrijednosti karakteristika kvaliteta tečnog goriva za koje se izdaje ovaj Sertifikat usaglašene kvalitetom sa zahtjevima PRAVILNIKA O KVALITETU I KONTROLI KVALITETA TEČNIH GORIVA NAFTNOG PORIJEKLA.
8. Oznaka i broj standarda za proizvod \_\_\_\_\_  
U \_\_\_\_\_

ODGOVORNO LICE

\_\_\_\_\_  
(ime i prezime i popis)

M.P